

УДК 378.091.12:796

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1\(214\)-37-41](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1(214)-37-41)**Романовський Олександр Георгійович,**

доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України,
професор кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами
ім. академіка І. А. Зязюна, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Україна

Olexandr Romanovskiy,

Doctor of Science in Pedagogy, corresponding member of NAES Ukraine,
Professor of Pedagogy and Psychology at Social Systems Management Department
of the academician I. Zyazyun, Nation Technical University
"Kharkiv Polytechnic Institute", Ukraine

E-mail: romanovskiy_a_khpi@ukr.net**ORCID iD:** <https://orcid.org/0000-0002-0602-9395>**Резнік Світлана Миколаївна,**

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки і психології управління
соціальними системами ім. академіка І. А. Зязюна, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Україна

Svitlana Reznik,

Ph.D in Pedagogy, Assistant Professor at Pedagogy and Psychology of Social Systems
Management Department of the academician I. Zyazyun, Nation Technical University
"Kharkiv Polytechnic Institute", Ukraine

E-mail: svreznik@ukr.net**ORCID iD:** <https://orcid.org/0000-0001-8310-1242>**Ігнатюк Ольга Анатоліївна,**

докторка педагогічних наук, професорка кафедри педагогіки і психології управління
соціальними системами ім. академіка І. А. Зязюна, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Україна

Olha Ihnatiuk,

Doctor of science in Pedagogy, Professor of Pedagogy and Psychology of Social Systems
Management Department of the academician I. Zyazyun, Nation Technical University
"Kharkiv Polytechnic Institute", Ukraine

E-mail: olgaignatyuk2016@gmail.com**ORCID iD:** <https://orcid.org/0000-0002-5710-7752>**Солодовник Тетяна Олександрівна,**

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки і психології управління
соціальними системами ім. академіка І. А. Зязюна, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Україна

Tetiana Solodovnyk,

Ph.D in Pedagogy, Assistant Professor at Pedagogy and Psychology
of Social Systems Management Department of the academician I. Zyazyun,
Nation Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Ukraine

E-mail: solodovnik_t_a@ukr.net**ORCID iD:** <https://orcid.org/0000-0002-7772-9938>

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАВИЧКИ ЯК СКЛАДНИК «SOFT SKILLS» МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

A Обґрунтовано, що організаційні навички є важливим складником «soft skills» майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту. Організаційні навички для цих фахівців є необхідними у процесі здійснення ними навчальної, виховної, методичної та наукової діяльності у майбутньому. Визначено загальну характеристику організаційних навичок як складників «soft skills», яка включає цілепокладання, планування, тайм-менеджмент, управління

інформацією, простором, ресурсами, організацію індивідуальної та колективної роботи. Охарактеризовано загальний зміст і специфічні професійно-орієнтовані завдання розвитку організаційних навичок студентів і наведено порівняльну характеристику змісту таких завдань для майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту.

Ключові слова: soft skills; організаційні навички; майбутні викладачі вищої школи; майбутні фахівці фізичної культури та спорту

ORGANIZATION SKILLS AS A CONSTITUENT OF SOFT SKILLS IN FUTURE HIGHER EDUCATION TEACHERS AND SPECIALISTS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

S This study substantiates that organizational skills are a significant soft skills constituent in future higher education teachers and specialists in physical education and sports. During their higher education training, future specialists in the field of "Education/Pedagogy" have the opportunity to acquire a range of general and special competences that, in their totality, will enable them to perform their professional activities efficiently and influence the lives, manners, and performance of future generations. Mastering organizational skills by future higher education teachers and specialists in physical education and sports will enhance their efficient professional activities because it will enable them to set priorities in their work process to the best advantage, to approach problem solving in a systematic way, to make decisions on the grounds of information structuring and awareness of priorities, to deliver information and ideas clearly and precisely, adapt to an ever-changing environment, and adjust their plans and activities if necessary. For these specialists-to-be, organizational skills are essential in the process of performing educational, training, methodological, and scientific activities. The general characteristics of organizational skills as a soft skills component have also been defined in the article and include goal-setting, planning, time management, information, environment and resources management, and individual and collective work organization. The general content and specific professionally oriented tasks for the development of organizational skills in students have been characterized, which include goal-setting, planning, motivation, organization, control, and correction in the education process. A comparative characteristic of the contents of such tasks for future higher education teachers and specialists in physical education and sports has been presented.

Keywords: soft skills; organization skills; future higher education teachers; future specialists in physical education and sports

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Формування організаційних навичок у студентів є важливою теоретичною та практичною проблемою сучасної педагогіки вищої школи, оскільки ці навички є необхідними складниками «soft skills» будь-якого фахівця. Наявність організаційних навичок дозволяє людині ефективно керувати своїми завданнями, часом і ресурсами та досягати успіху як у професійній діяльності, так і у різних аспектах життя.

Визначення понять «soft skills» та «hard skills» було започатковано у 70-х роках ХХ ст. і наразі все найусвідомленішою стає теза про необхідність розвитку у майбутніх фахівців як сукупності вузькоспеціалізованих знань і вмінь, так і загальних навичок, які є запорукою ефективного вирішення широкого кола різноманітних завдань, із якими людина стикається незалежно від своєї спеціальності та обраного кар'єрного шляху. У сучасній парадигмі вищої професійної освіти необхідності конкретизації завдань з розвитку «soft skills» і пошуку шляхів їх успішного розвинення у студентів приділяється все більше уваги, що робить ці завдання особливо актуальними.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Аналізу важливості та визначення структури soft skills для фахівців різних професій присвячено значну кількість наукових сучасних праць. Так,

В. Лю та Дж. Лью на основі аналізу бази даних оголошень про роботу в Інтернеті з 2010 по 2019 рік, виявили, що вакансії в енергетичному секторі США все частіше вимагають високих рівнів «м'яких» навичок (таких як соціальні, когнітивні, навички управління персоналом, управління проектами та обслуговування клієнтів) [5]. Згідно з дослідженням С. Діан soft skills мають важливе значення для продуктивності роботи сучасних працівників [2].

А. Пурванто визначив, що жорсткі навички, м'які навички, організаційне навчання та інноваційні здібності мають позитивний і значний прямий вплив на продуктивність викладачів Індонезійського ісламського університету [7]. М. Фікрі та ін. встановили, що жорсткі та м'які навички мають позитивний і значний вплив на інноваційну здатність педагогів як прямо, так і опосередковано через посередництво організаційного навчання.

У свою чергу, інноваційна здатність педагогів позитивно та суттєво впливає на їхню продуктивність [3]. В обох цих дослідженнях було запропоновано вдосконалення жорстких і м'яких навичок [3; 7], зокрема за допомогою організаційного навчання як посередника [3].

Як ми бачимо, можна вважати обґрунтованим важливість розвитку м'яких навичок у сучасних студентів. У фахівців освітньої галузі, до яких відносяться педагоги та майбутні фахівці фізичної

культури і спорту, м'які навички впливають на інноваційність і продуктивність діяльності.

У той же час, немає єдиної точки зору у науковій літературі щодо визначення структури soft skills. У низці робіт до них відносять, лідерство [4; 6; 10], що є важливим у контексті нашої роботи, оскільки такі навички включають здатність людини до організації та самоорганізації та є важливими для освітнього процесу [6; 9]. В окремих роботах, організаційні навички виділяються окремо у структурі soft skills [1], інші дослідники взагалі не включають лідерство, управління чи організацію у цю структуру [8].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Визначення організаційних навичок у структурі soft skills майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту є важливим і професійно-значущим, проте цьому питанню не приділяється достатньо уваги у сучасних педагогічних дослідженнях.

Метою статті є обґрунтування та характеристика організаційних навичок як складників soft skills майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту.

Викладення основного матеріалу. Майбутні фахівці галузі «Освіта/Педагогіка» у процесі вищої освіти мають можливість здобути низку загальних і спеціальних компетентностей, які у сукупності дозволять їм ефективно здійснювати свою професійну діяльність і впливати на життя, вихованість і навченість майбутніх поколінь.

Вважаємо, що для всіх майбутніх фахівців цієї галузі оволодіння організаційними навичками є необхідним, а самі ці навички мають певні спільні риси, які дозволяють віднести їх до структури soft skills. На прикладі майбутніх викладачів вищої школи та майбутніх фахівців фізичної культури та спорту ми плануємо обґрунтувати цю тезу. У той же час, формування організаційних навичок у процесі професійної підготовки студентів потребує використання професійно-орієнтованих завдань, які будуть мати специфічні особливості для кожної професійної групи і цю специфіку ми також плануємо обґрунтувати у нашій роботі.

Організаційні навички для майбутніх викладачів вищої школи та майбутніх фахівців фізичної культури та спорту є необхідними у процесі здійснення ними навчальної, виховної, методичної та наукової діяльності. Загальною характеристикою організаційних навичок як

складників «soft skills» майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту є:

- цілепокладання. Здатність встановлювати чіткі, конкретні, вимірювальні цілі та завдання, що дозволяє краще відстежувати їх досягнення та є першим кроком для створення керованого процесу у професійній і повсякденній діяльності;

- планування. Передбачає визначення пріоритетних завдань на основі їх важливості та термінів. Це дозволяє зосередитися на першочергових завданнях, усвідомлювати довгострокові інтереси і створювати плани досягнення цих цілей (на день, тиждень, місяць, рік тощо);

- тайм-менеджмент. Одна з найважливіших організаційних навичок, яка передбачає здатність до належного розподілу часу для дотримання термінів і досягнення цілей;

- управління інформацією. Передбачає здатність до впорядкування інформаційних потоків, ведення нотатків і записів, відстеження важливих повідомлень, документів, електронних листів і даних, а також забезпечення зручного і легкого доступу до них у разі потреби;

- управління простором. Здатність до підтримки організованого фізичного робочого простору, зокрема аудиторного, спортивного, цифрового середовища, може значно підвищити ефективність професійної діяльності;

- управління ресурсами. Включає здатність до оптимального розподілу різноманітних ресурсів, що може включити устаткування, обладнання, матеріали та інші засоби навчання і професійної діяльності;

- організація індивідуальної та колективної роботи. Передбачає здатність до розподілу завдань, обов'язків, процесів, а також моніторинг, контроль і корегування у процесі роботи та досягнення навчальних, розвивальних, виховних, спортивних цілей.

Оволодіння майбутніми викладачами вищої школи та фахівцями фізичної культури та спорту організаційними навичками буде сприяти їхній ефективній професійній діяльності, оскільки дозволить оптимально визначати пріоритети у процесі роботи, підходити до вирішення проблем систематично, приймати рішення на основі структурування інформації та усвідомлення пріоритетів, чітко та зрозуміло повідомляти

інформацію та ідеї, адаптуватись до мінливого сучасного середовища і коригувати плани і діяльність у разі потреби.

У процесі формування організаційних умінь певний зміст навчання може бути загальним та однаковим для майбутніх фахівців різної професійної спрямованості. Це як раз питання формулювання цілей, складання планів, ведення списків справ, використання спеціальних додатків для планування та розвитку позитивних звичок, вони включають правила, рекомендації, способи реалізації певних організаційних задач

і спеціальні методики, такі як тайм-блокінг, матриця Ейзенхауера, метод «1-3-5», SWOT-аналіз, метод Pomodoro тощо. У той же час виконання практичних вправ має включати для кожної спеціальності специфічні професійно-орієнтовані завдання, що дозволять консолідувати організаційні навички у систему професійної компетентності майбутнього фахівця. Порівняння таких завдань для майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту наведено у табл. 1:

Таблиця 1

Зміст професійно-орієнтованих завдань розвитку організаційних навичок у студентів

Складники діяльності фахівця в освітньому процесі	Завдання	
	для майбутніх викладачів вищої школи	для майбутніх фахівців фізичної культури та спорту
цілепокладання	– визначення цілей у викладанні конкретної дисципліни у вищій школі. Переважають когнітивні цілі відповідно до таксономії Блума	– визначення цілей занять фізичної культури та спортивних тренувань. Переважають психомоторні цілі відповідно до таксономії Блума
планування	– складання плану лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять	– складання плану занять фізичної культури та спортивних тренувань
мотивація	– академічна мотивація до якісного навчання та освоєння змісту дисципліни; – пізнавальна та професійна мотивація	– мотивація здорового способу життя; – мотивація до фізичного розвитку та до спортивних успіхів
організація	– просторова організація аудиторного середовища; – організація роботи студентів аудиторно та позааудиторно; – використання дидактичних і методичних матеріалів; – робота з лабораторними приладами, навчальним обладнанням та іншими засобами навчання, залежно від дисципліни	– просторова організація фізичного середовища (тренувального залу, майданчика тощо); – організація роботи зі спортивним інвентарем та обладнанням; – методика виконання фізичних вправ та проведення фізичних занять і спортивних тренувань
контроль	– розроблення критеріїв академічних досягнень; – контрольні письмові, усні, тестові завдання; – нарахування балів за різні види навчальної діяльності; – оцінка результатів навчання	– визначення критеріїв фізичної підготовленості, фізичного стану, інтенсивності навантаження; – визначення контрольних нормативів та розробка критеріїв; – оцінка тренувально-спортивних результатів
корекція	– корекція процесу викладання навчальної дисципліни та академічного навчання студентів	– корекція процесу фізичного виховання та спортивних тренувань

Пошук найкращого способу організації робочого часу, досягнення своїх професійних кар'єрних цілей, самоорганізації та організації інших людей, зокрема в освітньому процесі викладання та тренування може продовжуватись усе життя. Організаційні навички – це навички, які потребують постійного вдосконалення і постійної роботи людини над собою. Тим не менш, основа, яка може бути закладена вже у процесі професійної підготовки у ЗВО є особливо значущою та важливою для організаційного розвитку та подальших успіхів студента в професійній діяльності.

Висновки з даного дослідження. Отже, обґрунтовано, що організаційні навички є важливими складниками soft skills майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту, які мають значення для ефективного здійснення професійної діяльності у майбутньому. Визначено загальну характеристику організаційних навичок як складників «soft skills», яка включає цілепокладання, планування, тайм-менеджмент, управління інформацією, простором, ресурсами, організацію індивідуальної та колективної роботи. Охарактеризовано специфічні професійно-орієнтовані завдання розвитку організаційних навичок і наведено порівняльну характеристику їх змісту для майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту.

Перспективи подальших розвідок потребують аналізу та визначення особливостей формування інших складників soft skills майбутніх викладачів вищої школи та фахівців фізичної культури та спорту.

Список використаних джерел

1. Делія О. Особистість керівника як чинник ефективного управління. *Економічний аналіз*, 2012. Т. 11(2). С. 187–189.
2. Dean S. Soft Skills Needed for the 21st-Century Workforce. *International Journal of Applied Management and Technology*. 2017. № 18(1), P. 17–32.
3. Fikri M., Asbari M., Purwanto A., Nugroho Y., Waruwu H., Fauji A., Shobihi A., Singgih E., Sudiyono R., Agistiawati E., Dewi W. A Mediation Role of Organizational of Learning on Relationship of Hard Skills, Soft Skills, Innovation and Performance: Evidence at Islamic School. *Journal of Education, Psychology and Counseling*. 2020. № 2 (1). P. 398–423.
4. Karimova N. U. Q. Soft Skills Development in Higher Education. *Universal Journal of Educational Research*. 2020. Vol. 8, no. 5. P. 1916–1925.

5. Lyu W., Liu J. Soft skills, hard skills: What matters most? Evidence from job postings. *Applied Energy*, 2021 URL: <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2021.117307>
6. Ngang T. K., Hashim N. H., Yunus H. M. Novice teacher perceptions of the soft skills needed in today's workplace. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015. № 177. P. 284–288.
7. Purwanto A. Effect of hard skills, soft skills, organizational learning and innovation capability on Islamic University lecturers' performance. *Systematic Reviews in Pharmacy*. 2020. URL: <https://ssrn.com/abstract=3986845>
8. Robles M. M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business communication quarterly*. 2012. № 75(4). P. 453–465.
9. Romanovskiy O., Reznik S., Chebakova Yu. Teacher Leadership at Technical University. *Advanced Education*, 2019. № 13. С. 63–69.
10. Tang K. N. The importance of soft skills acquisition by teachers in higher education institutions. *Kasetsart Journal of Social Sciences*. 2020. № 41(1). P. 22–27.

References

1. Delia, O. (2012). Osobystist kerivnyka yak chynnyk efektyvnoho upravlinnia [The personality of the manager as a factor of effective management]. *Ekonomichnyi analiz [Economic analysis]*, 11(2), 187-189 [in Ukrainian].
2. Karimova, N. U. Q. (2020). Soft Skills Development in Higher Education. *Universal Journal of Educational Research*, 8(5), 1916-1925.
3. Fikri, M., Asbari, M., Purwanto, A., Nugroho, Y., Waruwu, H., Fauji, A., Shobihi, A., Singgih, E., Sudiyono, R., Agistiawati, E., & Dewi, W. (2020). A Mediation Role of Organizational of Learning on Relationship of Hard Skills, Soft Skills, Innovation and Performance: Evidence at Islamic School. *Journal of Education, Psychology and Counseling*, 2(1), 398-423.
4. Purwanto, A. (2020). Effect of hard skills, soft skills, organizational learning and innovation capability on Islamic University lecturers' performance. *Systematic Reviews in Pharmacy*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3986845>
5. Lyu, W., & Liu, J. (2021). Soft skills, hard skills: What matters most? Evidence from job postings. *Applied Energy*. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2021.117307>
6. Romanovskiy, O., Reznik, S., & Chebakova, Yu. (2019). Teacher Leadership at Technical University. *Advanced Education*, 13, 63-69.
7. Dean, S. (2017). Soft Skills Needed for the 21st-Century Workforce. *International Journal of Applied Management and Technology*, 18(1), 17-32.
8. Ngang, T. K., Hashim, N. H., & Yunus, H. M. (2015). Novice teacher perceptions of the soft skills needed in today's workplace. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 177, 284-288.
9. Robles, M. M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business communication quarterly*, 75(4), 453-465.
10. Tang, K. N. (2020). The importance of soft skills acquisition by teachers in higher education institutions. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 41(1), 22-27.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 17.11.2023